

TBMM
YEŞİLLER VE SOL GELECEK PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 987

Tarih : 14.07.2023

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Avrupa Birliği Bakanlığı Teşkilat Ve Görevleri Hakkında Kanun Teklifi gerekçesiyle birlikte ilişikte sunulmuştur.

Gereğinin yapılmasını saygılarımızla arz ederiz.

Meral DANIŞ BEŞTAŞ
Yeşil Sol Parti Grup Başkanvekili
Erzurum Milletvekili

Hakkı Saruhan OLUÇ
Yeşil Sol Parti Grup Başkanvekili
Antalya Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI	
Tali Komisyon	Avrupa Birliği Uyum , Plan ve Bütçe
Esas Komisyon	Dışişleri
Tarih: 14-7-2023	Esas No: 2/1356

T B M M KANUNLAR ve KARARLAR BSK.LİĞİ
14 Temmuz 2023
Numara:

T B M M GENEL EVPAK
14 Temmuz 2023
No: 1249581

GENEL GEREKÇE

Türkiye Cumhuriyeti, ilk olarak 31 Temmuz 1959 tarihinde o dönemki adıyla Avrupa Ekonomik Topluluğu olarak bilinen Avrupa Birliği'ne (AB) başvurmuştu. O tarihten 1999 yılına kadar, dönemin hükümetlerinin çoğunun başarısız girişimlerinden sonra Avrupa Konseyi'nin Helsinki Zirvesi'nde nihayet Türkiye'ye AB'ye üye ülke statüsü verilmişti.

Üye ülkelerin ise belirli kriterleri taşıması ve bu yönde adımlar atması her aday ülkeden beklenen bir husustur. Bilindiği üzere 22 Haziran 1993 tarihinde yapılan Kopenhag Zirvesi'nde, Avrupa Konseyi, Avrupa Birliği'nin genişlemesini kabul etmiş ve adaylık için başvuruda bulunan ülkelerin tam üyeliğe kabul edilmeden önce karşılaması gereken kriterleri de belirtmiştir. Bu kriterler siyasi, ekonomik ve topluluk mevzuatının benimsenmesi olmak üzere üç grupta toplanmıştır. Demokrasiyi, hukukun üstünlüğünü, insan haklarını ve azınlık haklarını güvence altına alan kurumların varlığı; işleyen ve aynı zamanda Birlik içinde rekabetçi baskılara ve diğer serbest piyasa güçlerine dayanabilecek bir serbest piyasa ekonomisinin varlığı; siyasi, ekonomik ve parasal birliğin hedeflerine bağlı kalmak üzere üyelik için gerekli yükümlülükleri yerine getirebilme kapasitesine sahip olmak şeklindeki kriterlerin tamamlanması gerekirken buna dair bir gelişme yaşanmamıştır. Ötesinde Kopenhag Kriterleri yerine Ankara Kriterlerinin hakim olduğu demokrasiden, hukuk ve insan haklarından uzak, ekonomik yıkımın derinleştiği bir dönem yaşanmaktadır.

2000'li yılların başında Avrupa Birliği'ne katılım süreci kapsamında ardı ardına çeşitli uyum yasaları çıkarılmış ve bu girişimler kamuoyu tarafından umut ve dikkatle izlenmiştir. 1999'daki Helsinki Zirvesinde Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne aday ülke olarak kabul edilmesi ile uyum yasaları da bu bağlamda gündeme gelmiştir. AKP ile başlayan değil, AKP'nin 2002'de iktidara gelmesinden önce başlamış bir süreçtir bu. Ancak AKP iktidarının yönetime gelmesi ile devam eden bu süreç AKP'nin ülke halklarına demokrasi dağıtıyormuş gibi yapmasına ve kendi söylemlerine bir ivme kazandırmasına yol açmıştır. Ceza yasalarında yapılan değişikliklerin ise bizzat mevcut iktidar dönemine denk gelmesi iktidarın demokrasi adımları olarak algılanmıştır. Ancak çıkarılan bu yasa paketlerinin sorunlara köklü çözümler getirmekten ziyade, sistemin anti demokratik görünümüne yapılan makyajdan başka bir şey olmadığı bir süre sonra anlaşılmıştır.

Zira sonrasında dünyada ve Ortadoğu'da meydana gelen gelişmeler sonucunda başını ABD'nin çekmiş olduğu güvenliği ön planda tutan bir blok oluşturulmuştur. Bu blok dünyada özgürlük ve güvenliğe dair tartışmaları dünya gündemine sokmuş, neticede de "güvenlik" özgürlüklerin önüne geçmiştir. Türkiye ise; 2006 yılında Terörle Mücadele Yasası'nı daha da sert maddeler içeren değişiklikler yapıp ülke gündemine sokarak fiili olarak güvenlikçi blok içerisinde yer aldığını göstermiştir. Elbette bunun öncesinde 2005 yılında Türk Ceza Kanunu ve Ceza Muhakemesi Kanunu'nda yapılan değişiklikler de mevcut hükümetin hak ve özgürlüklere olan bakış açısını göstermeye muktedirdir. TCK, CMK ve TMK ile oldukça daraltılan hak ve özgürlüklerin daha da daraltılmasını müteakip 2007 yılında PVSK'da da yapılan değişiklik ile 1999 yılında başlayan olumlu tablo tersine dönmüştür. Bilindiği üzere TMK tartışmaları başlarken yeni TCK ve CMK ile birlikte suçlunun korunduğu polis ve Jandarmanın yetkilerinin

budandığı gibi söylemlerle yeni TCK ve CMK' nın “*Terörle mücadeleyle zaafa uğrattığı*” yönünde de kamuoyu oluşturulmuştu. Ancak yeni TCK' nın siyasi suçlarda ve örgüt suçlarında cezaları hafiflettiği, CMK' nın kolluğun ve soruşturma makamının yetkilerini azalttığı görüşü elbette gerçeği yansıtmıyordu. Hatta yeni TCK ve CMK değişiklikleri, infaza dair hükümler, hukuksal durumun daha da ağırlaştığını tecrübelerle göstermiştir. Nitekim hâlihazırda cezaevleri sadece düşüncesini ifade eden, sosyal medyada asgari muhalif bir söylemi dile getiren gazeteci, siyasetçi, akademisyen, avukat, öğrencilerle doludur. Sebebi ise Terörle Mücadele Kanunu adlı yasa başta olmak üzere, anti demokratik ceza yasalarıdır. Halihazırda AİHM tarafından verilen ihlal kararlarını dahi uygulamayan, uygulamamakta direnen bir sistem içerisinde tüm hukuk kuralları uygulamada tedayülden kalkmıştır.

Bilindiği üzere Türkiye'ye AB'ye üye ülke statüsü verildiği 2000 yılında, Başbakanlığa bağlı olarak Avrupa Birliği Genel Sekreterliği “Türkiye'nin AB üyeliğine hazırlanmasına yönelik faaliyetler çerçevesinde kamu kurum ve kuruluşlarının yapacakları hazırlık ve çalışmalarda iç koordinasyon ve uyumun plan ve programlara uygun olarak yönlendirilmesi ve yürütülmesini sağlamak” amacıyla kurulmuş, tam adaylık süreciyle birlikte katılım müzakereleri başlayarak bazı fasıllar açılmıştır.

Fasıllardan bazıları geçici olarak kapatılsa da ülke tarihinde ilk defa fasıllar konusunda önemli ilerlemeler sağlanmış, haliyle Türkiye'nin demokratikleşmesi, hukukun üstünlüğü, yargı bağımsızlığı gibi başlıklarda ilerleme sağlanmasına katkıda bulunmuştur. Bu süreçte Avrupa Parlamentosu yıllık Türkiye ilerleme raporu yayınlarak ilerlemeye dair denetimde önemli rol oynamıştır. Buna paralel olarak 61. Hükümet 2011'de Avrupa Birliği Bakanlığı' nı kurarak AB'ye tam üyelik için önemli bir adım atmış ve bakanlığın AB'ye üyelik sürecinde politika ve stratejiler geliştirme, yıllık amaç ve hedefler oluşturma, gerekli kanuni ve idari çalışmalar yapmak gibi sorumlulukları almıştır.

Özellikle Cumhurbaşkanlığı sistemine geçiş ve 15 Temmuz 2016 darbe girişimiyle birlikte mevcut hükümet demokratikleşme çabalarını askıya almış ve aksi istikamette demokratik olmayan uygulamalar sistematik bir şekilde uygulanmaya konmuştur. Birçok alanda temel hak ve özgürlükler askıya alınarak demokratik bir devlet ve toplum çabalarına yönelik ağır darbeler vurulmuştur. Kararnamelerle yüzbinlerce kamu görevlisinin demokratik prensiplerden ve evrensel hukuk değerlerinden uzak bir şekilde görevden alınması, çok sayıda hak temelli kurumlar ve basın kuruluşları benzer şekilde kapatılmış, toplumun en temel hakları olan gösteri ve yürüyüş, ifade özgürlüğü, örgütlenme ve grev hakları uygulanamaz hale getirilmiştir. Böylesi demokratikleşme aleyhine gelişmeler kaçınılmaz olarak Türkiye'nin AB'ye üyelik sürecinin de önünde en büyük engel olmuştur. Bu gerileme, Avrupa Parlamentosu Türkiye raporlarına da açık bir şekilde yansımıştır.

Bu gelişmelerle birlikte benzer şekilde yine “Yeni uyum” adı altında 703 sayılı KHK ile Avrupa Birliği Bakanlığı lağvedilerek Dışişleri Bakanlığı'na bağlı Avrupa Birliği Başkanlığı kurulmuştur. Bu adım şüphesiz, hükümetin AB'ye tam üye olma çabasından vazgeçtiğinin en somut örneğidir.

Geçtiğimiz günlerde Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, yaptığı bir açıklamada, İsveç'in NATO'ya üyeliğine onay karşılığında Türkiye'nin AB'ye tam üyeliğe kabul edilmesi gerektiğini ifade etmiştir. Fakat böylesi bir açıklama Türkiye'nin üyelik sürecinde yerine getirmesi gereken sorumluluk ve düzenlemelerden muaf tutulacağı anlamına gelmemektedir. Türkiye'nin AB'ye tam üyeliğinin önünün açılması başka ülkelerin onayına değil Türkiye'de mevcut hükümetin alması gereken sorumluluğun yerine getirilmesine bağlıdır. Bu çerçevede atılacak ilk somut ve samimi adım Dışişleri Bakanlığı'nın altında bulunan AB başkanlığı yerine yeniden Avrupa Birliği Bakanlığı kurulması olacaktır.

AVRUPA BİRLİĞİ BAKANLIĞI TEŞKİLAT VE GÖREVLERİ HAKKINDA KANUN TEKLİFİ

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Tanımlar ve Görevler

Amaç

MADDE 1 – Bu kanunun amacı; Avrupa Birliğine giriş sürecinde yapılması gereken hukuki, ekonomik, sosyal, teknolojik ve ekolojik düzenlemelerin koordinasyonunu sağlama, ilgili bakanlık ve birimlerle koordineli çalışmalar yürütme ve yapılacak olan mevzuat değişikliklerini organize ve koordine etme görevlerinin tek bir bakanlık eliyle yürütülmesinin sağlanması ile teşkilat görev ve yetkilerine ilişkin esasları düzenlemektir.

Tanımlar

MADDE 2. – (1) Bu Kanunda geçen;

- a) Bakan : Avrupa Birliği Bakanı,
 - b) Bakanlık : Avrupa Birliği Bakanlığı'nı
 - c) Kurul : Avrupa Birliği Üye Ülkeler İşbirliği ve Organizasyon Kurulunu,
- İfade eder.

Görevler

MADDE 3. – (1) Bakanlığın görevleri şunlardır:

- a) Bakanlığın, Anayasaya, kanunlara, uluslararası anlaşmalarla kabul edilen esaslara, evrensel hukuk normlarına ve bu ölçekte belirlenen politika ve stratejilere uygun olarak yönetmek.
- b) Bakanlığın görev alanına giren hususlarda politika ve stratejiler geliştirmek, bunlara uygun olarak yıllık amaç ve hedefler oluşturmak, performans ölçütleri belirlemek, Bakanlık bütçesini hazırlamak, gerekli kanuni ve idari düzenleme çalışmalarını yapmak, belirlenen stratejiler, amaçlar ve performans ölçütleri doğrultusunda uygulamayı koordine etmek, izlemek ve değerlendirmek.
- c) Bakanlık faaliyetlerini ve işlemlerini denetlemek, yönetim sistemlerini gözden geçirmek, teşkilat yapısı ve yönetim süreçlerinin etkililiğini gözetmek ve yönetimin geliştirilmesini sağlamak.
- ç) Faaliyet alanına giren konularda diğer bakanlıklar ile kamu kurum ve kuruluşları arasında iş birliği ve koordinasyonu sağlamak.
- d) Mevcut mevzuatın evrensel hukuk normlarına göre incelenmesini sağlamak, ivedilikle yerine getirilmesi gereken hukuksal düzenlemeleri belirlemek ve değişikliklerin yapılması çerçevesinde ilgili tüm bakanlıklarla ortak çalışmalar yürütmek,
- e) Kabul edilen uluslararası anlaşmalarda yer alan çekincelerin kaldırılmasına yönelik çalışmaları yürütmek

İKİNCİ BÖLÜM

Bakanlık Teşkilatı

Teşkilat

MADDE 4 – (1) Bakanlığın teşkilatı; hizmet birimlerinden oluşur.

Bakan

MADDE 5 - (1) Bakan, Bakanlık kuruluşunun en üst amiri olup, Bakanlık hizmetlerini mevzuata, kalkınma plânlarına ve yıllık programlara uygun olarak yürütmekle ve Bakanlığın faaliyet alanına giren konularda diğer başkanlık, kurullar ve bakanlıklarla işbirliği ve koordinasyonu sağlamakla görevli ve Cumhurbaşkanına karşı sorumludur.

(2) Bakan, yetkisi kapsamındaki faaliyet ve işlemlerden ayrıca sorumlu olup, Bakanlık faaliyetlerini, işlemlerini ve hesaplarını denetlemekle görevli ve yetkilidir.

Müsteşar

MADDE 6 - (1) Müsteşar, Bakandan sonra gelen en üst düzey kamu görevlisi olup Bakanlık hizmetlerini, mevzuat hükümlerine, Bakanlığın amaç ve politikaları ile stratejik planına uygun olarak düzenler ve yürütür. Bu amaçla, Bakanlık birimlerine gereken talimatları verir, bunların uygulanmasını gözetir ve sağlar. Müsteşar, bu hizmetlerin yürütülmesinden Bakana karşı sorumludur.

Hizmet birimleri

MADDE 7 – (1) Bakanlığın hizmet birimleri şunlardır:

- a) Avrupa Birliği Uyum Genel Müdürlüğü
- b) Sanayi Genel Müdürlüğü.
- c) Bilim ve Teknoloji Genel Müdürlüğü.
- ç) Sanayi Bölgeleri Genel Müdürlüğü.
- d) İklim, Metroloji ve Standardizasyon Genel Müdürlüğü.
- e) Sanayi Ürünleri Güvenliği ve Denetimi Genel Müdürlüğü.
- f) Verimlilik Genel Müdürlüğü.
- f) Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Dairesi Başkanlığı.
- g) Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı.
- ğ) Strateji Geliştirme Başkanlığı.

h) Hukuk Müşavirliği.

ı) Personel Dairesi Başkanlığı.

ı) Destek Hizmetleri Dairesi Başkanlığı.

j) Bilgi İşlem Dairesi Başkanlığı.

k) Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği.

l) Özel Kalem Müdürlüğü.”

“Avrupa Birliği Uyum Genel Müdürlüğü”

MADDE 8/A - Uyum Genel Müdürlüğü'nün alt birimleri ve görevleri şunlardır:

Alt Birimler

- 1) Demokrasi ve İnsan Hakları Uyum Masası
- 2) Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Uyum Masası
- 3) Yerel Yönetimler Uyum Yasası
- 4) Ekoloji Uyum Masası
- 5) Şeffaflık Uyum Masası

Genel Müdürlük altında bulunan ilgili birimlerin görevleri;

- a) Avrupa Birliği üye ülkelerin mevcut yasalarını incelemek
- b) Avrupa Birliği üye ülkelerin yasal mevzuatı ile iç mevzuatın karşılaştırma çalışmalarını yürütmek ve tamamlamak
- c) Uyum çerçevesinde değiştirilmesi öngörülen kanun ve madde metinlerini incelemek, belirlemek, yapılması gereken değişikliklere dair öneriler geliştirmek,
- ç) Değiştirilmesi gereken kanunlar ile içeriklerinde yapılması önerilen düzenlemeleri tasarı şeklinde Bakanlığa sunmak,
- d) Değiştirilmesi öngörülen mevzuat değişiklikleri hakkında Adalet Bakanlığı ile ortaklaşmaktır.

“Verimlilik Genel Müdürlüğü”

MADDE 8/B – (1) Verimlilik Genel Müdürlüğünün görevleri şunlardır:

- a) Verimlilik politika ve stratejilerini hazırlamak, uygulanmasını izlemek ve sonuçlarını değerlendirmek.

- b) Verimlilikle ilgili konularda inceleme ve araştırmalar yapmak, tedbirler geliştirmek ve bu tedbirlerin uygulamaya konulmasına yönelik çalışmalar yapmak.
- c) İşletmelerin verimliliğini artırma ve geliştirme çalışmalarını desteklemek ve teşvik etmek.
- ) İşletmelerin temiz üretim program ve projeleri hazırlamasına ve uygulamasına yönelik faaliyetlerde bulunmak.
- d) İşletmelerde israfa yol açan sorunları tespit etmek, israfı önleyici, verimi artırıcı teknik ve yöntemleri araştırmak, izlemek, sonuçlarını değerlendirmek ve tavsiyelerde bulunmak.
- e) Verimlilikle ilgili konularda teknik yardım sağlamak, araştırma, eğitim ve danışmanlık faaliyetlerinde bulunmak.
- f) Verimliliği ölçmek için çalışmalar yapmak, konu ile ilgili kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapmak, elde edilen sonuçları diğer ülkelerin verimlilik sonuçları ile karşılaştırmak, bu sonuçları belirli aralıklarla ve uygun araçlarla yayımlamak.
- g) Verimlilik konusunda belgelendirme yapmak.
- ę) Verimlilikle ilgili dernek, vakıf, enstitü ve eğitim merkezlerinin kurulmasında gerçek ve tüzel kişileri yönlendirmek ve bunlarla işbirliği yapmak.
- h) Bakan tarafından verilen benzeri görevleri yapmak.

“ Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Dairesi Başkanlığı”

MADDE 8/C – Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Dairesi Başkanlığının görevleri şunlardır:

- a) Başkanlığın Avrupa Birliği ile ilişkilerini yürütmek ve Avrupa Birliğine uyum çalışmalarında koordinasyonu sağlamak.
- b) Başkanlığın yabancı ülkeler ve uluslararası kuruluşlar ile ilişkilerini yürütmek ve bu konuda koordinasyonu sağlamak.
- c) Avrupa Birliği, uluslararası kuruluşlar ve diğer ülkelerce sağlanan mali kaynakların proje bazlı kullanım sürecini yürütmek, Bakanlık merkez ve bağlı birimlerince yürütülen projelerin uygulanmasını izlemek ve koordinasyonunu sağlamak.
- d) Başkanlığın görev alanına giren konularda insan haklarının korunması ve geliştirilmesine yönelik çalışmalar yapmak, bu konularda Bakanlık birimleri arasında koordinasyonu sağlamak, ülkemizin taraf olduğu uluslararası anlaşmaların denetim mekanizmaları ile ilgili çalışmaları yürütmek.

e) Bakanlıkça verilen benzeri görevleri yapmak.”

MADDE 8/D (1) Bakanlık bünyesinde teşkil edilen diğer birimler Bakanlığın amaçları doğrultusunda belirlenecek olan görevleri ifa eder ve diğer bakanlıkların benzer mevki ve kurumları ile eşgüdüm içinde çalışır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Sorumluluk ve Yetkiler

TBMM’ye karşı sorumluluk

MADDE 9- (1) Bakan, TBMM Avrupa Birliği Komisyonu’nun yılda en az iki defa uygulanan politikaların gerçekleştirilmeleri hususunda bilgilendirir.

(2) Bakanlık, Avrupa Birliği’ne giriş aşamalarına dair doğrudan ve dolaylı ilişkili konularda kurulan Meclis Araştırma Komisyonları raporlarında yer alan tespit ve önerilerin gereklerini yerine getirir ve sonuçları hakkında TBMM’ye bir rapor sunar. Rapor hakkında TBMM’de genel görüşme açılır.

Yöneticilerin Sorumlulukları

MADDE 10. – (1) Bakanlığın her kademedeki yöneticileri, yapmakla yükümlü oldukları hizmet ve görevleri, Bakanın talimat ve direktifleri doğrultusunda mevzuat hükümlerine, Bakanlığın amaçlarına, stratejik plânına, performans ölçütlerine ve hizmet kalite standartlarına uygun olarak yürütmekten bir üst kademeye karşı sorumludur.

Koordinasyon ve işbirliği

MADDE 11– (1) Bakanlık; ana hizmet ve görevleriyle ilgili konularda kamu kurum ve kuruluşları, üniversiteler, yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları ile işbirliği ve koordinasyonu sağlamaktan sorumludur.

Yetki Devri

MADDE 12. – (1) Her kademedeki Bakanlık yöneticileri, sınırlarını yazılı olarak açıkça belirlemek şartıyla yetkilerinden bir kısmını astlarına devredebilir. Yetki devri uygun araçlarla ilgililere duyurulur.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Çeşitli Hükümler

Atama

MADDE 13. – (1) 23/4/1981 tarihli ve 2451 sayılı Kanun hükümleri dışında kalan memurlar Bakanın onayı ile atanır.

Kadrolar

MADDE 14. – (1) Kadroların tespiti, ihdası, kullanımı ve iptali ile kadrolara ilişkin diğer hususlar 2 Sayılı Genel Kadro Ve Usulü Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi hükümlerine göre düzenlenir.

Avrupa Birliği Bakanlığı Uzmanlığı ve Avrupa Birliği Bakanlığı Uzman Yardımcılığı

MADDE 15.- (1) Daha evvel teşkil edilip mülga olan Avrupa Birliği uzman ve uzman yardımcılığı görevinde bulunanlar, talep üzerine Avrupa Birliği Bakanlığı bünyesinde özlük ve çalışma şartlarında aleyhe değişiklik olmayacak şekilde yeni görevlerine atanırlar.

(2) Üniversitelerin uluslararası ilişkiler, hukuk, siyaset bilimi, ekonomi bölümlerinde görev yapan akademisyenler istekleri halinde uzman ve uzman yardımcılığı kadrolarına atanırlar.

(3) 8/6/1984 tarihli ve 217 sayılı Devlet Personel Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 2 nci maddesinde sayılan kamu kurum ve kuruluşlarında çalışanlar kurumlarının, hâkim ve savcılar ise kendilerinin muvafakatiyle aylık, ödenek, her türlü zam ve tazminatlar ile diğer malî ve sosyal hak ve yardımları kurumlarınca ödenmek kaydıyla geçici olarak Bakanlıkta görevlendirilebilir. Bu personel, kurumlarından aylıklı izinli sayılır. İzinli oldukları sürece memuriyetleri ile ilgili özlük hakları devam eder ve bu süreler terfi ve emekliliklerinde hesaba katılır. Terfileri başkaca bir işleme gerek kalmaksızın süresinde yapılır.”

Yürürlük

MADDE 16. – (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 17 – (1) Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.